

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ

Лапченко Інна Олександрівна

доцент кафедри психології і педагогіки

НПУ імені М.П. Драгоманова

belz1@ukr.net

Донауковий етап історії психології розвитку пов'язується з тим, що психологічні знання виступають складовою педагогіки, медицини, філософії. Педагогіка диференціювала розвиток на вікові періоди з освітньою метою; медицина поділяла онтогенез на основні періоди з позиції фізіологічних змін; філософія намагалася пояснити психічний розвиток.

Перші пригадування класифікації віку можна зустріти в стародавній східній та античній філософії, в яких обґрунтовували ідеї виховання та освіти підростаючого покоління Геракліт, Демокрит, Сократ, Платон, Аристотель. Так, Платон запропонував ділити вікові етапи від народження до 35 років залежно від змісту освіти, тобто розвиток особистості підкорявся інтересам держави. Аристотель обґрунтував вікову періодизацію процесами розвитку, що відбуваються в самій людині. Адже, за його висловом, життя – це процес, що відбувається як внутрішній розвиток. Процес психічного розвитку Аристотель визначав як перетворення природних можливостей людини у дійсність, проаналізував зміст онтогенетичного розвитку пізнавальних процесів та описав зміни характеру людини протягом життя. Вперше в основу теорії було покладено ідею розвитку.

Якщо в часи середньовіччя розуміння душі та її розвитку протягом життя людини підпорядковувалися релігійному світогляду, то епоха Відродження привертає увагу прогресивних мислителів до питань оптимізації процесу навчання підростаючого покоління. Зокрема, на новий рівень піднесено проблему співвідношення природи та середовища у психічному розвитку дитини. Ян Амос Коменський обґрунтував принцип природовідповідності навчання і виховання; Жан-Жак Руссо відзначив наявність загальних закономірностей розвитку психіки дітей і водночас висунув ідею врахування індивідуальних психічних особливостей дитини.

Французькі філософи 18 століття обговорювали питання співвідношення біологічного та соціального факторів. Клод-Адріан Гельвецій наполягав на виключному домінуванні середовища, тоді як Дені Дідро, не заперечуючи ролі соціального фактору психічного розвитку, підкреслював вагомість вроджених задатків.

Оформлення психології розвитку як самостійної галузі відбувається у другій половині 19 століття. Це стало можливим завдяки роботам Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля та Чарльза Дарвіна, в яких було обґрунтовано принцип розвитку. Даний принцип демонструє, що психічний розвиток людини є процесом, що керується певними закономірностями. Встановлені

Ч. Дарвіном закони еволюції в органічному світі дали можливість психології активно вивчати вікові особливості дітей. Тому й з'являються біографічні щоденникові записи розвитку дітей немовлячого та раннього віку (Чарльз Дарвін, Віктор Прейер, Джеймс Селлі, Стенлі Холл, Вільям Штерн, Карл Гросс та ін.). Особливу увагу привернула книга В. Прейера «Душа дитини» (1882), в якій подано детальний опис фізичного та психічного розвитку дитини від народження до трьох років. Праця В. Прейера започаткувала використання дослідних методів у вивченні розвитку психіки, що стало фундаментом для остаточного виокремлення психології розвитку як наукової галузі.

Новий етап у її становлення пов'язаний з початком експериментальних досліджень дітей. Засновник першої психологічної лабораторії німецький психолог, філософ, фізіолог Вільгельм Вундт започаткував дослідження проблем вікової та педагогічної психології. В кінці 19 – початку 20 століття в різних країнах створюються наукові товариства, друкуються журнали, в яких обговорюються питання розвитку дитини, побудови системи навчання і виховання на основі законів особистісного розвитку. У Франції Альфред Біне спільно з Теодором Симоном розробляють методику відбору дітей в спеціальні школи. В США ініціатором дослідження даної проблематики є Стенлі Холл, в Швейцарії – Едуард Клапаред, в Англії – Джеймс Селлі, в Російській імперії – Олександр Федорович Лазурський, Олександр Петрович Нечаєв.

Змістовим підґрунтям розвитку вікової психології у 20 столітті стала розробка значної кількості концепцій сутності та розвитку особистості, зокрема психоаналізу Зигмунда Фрейда, біхевіоризму Джона Уотсона, гештальтпсихології Курта Коффки, когнітивної теорії Жана Піаже, гуманістичного підходу Абрахама Маслоу та ряду інших.

Радянський період становлення вітчизняної психології розвитку пов'язаний з іменами російських та українських корифеїв: Лев Семенович Виготський – автор теорії культурно-історичного розвитку людської психіки, Олексій Миколайович Леонтьєв, що досліджував роль діяльності у психічному розвитку, Сергій Леонідович Рубінштейн, який співвідносив роль біологічного та соціального факторів становлення особистості, Григорій Сілович Костюк, що підкреслював провідну роль навчання і виховання у психічному розвитку, Лідія Іллівна Божович, яка досліджувала динаміку становлення особистості й її самосвідомості, та багатьох інших.

Окрему увагу читачів хочеться привернути на внесок українських психологів у становлення психології розвитку.

Іван Олексійович Сікорський – завідувач кафедри психології Київського університету святого Володимира початку 20 століття. Дослідження І.О. Сікорського охоплювали усі сторони психічного розвитку дитини: емоційне життя, розвиток інтелекту, формування вольової сфери. Науковець підходив до розробки проблематики психології розвитку з позиції всебічного осягнення природи дитини, її гармонійного

особистісного розвитку через вдосконалення духу і тіла, узгодження різних сторін психічної діяльності (розуму, почуття, волі), гармонійне узгодження різних сторін виховного впливу (розумового, морального, естетичного).

Василь Васильович Зеньківський (професор Київського університету) зробив неочіненний внесок у розвиток вікової психології. Він наголошував, що в системі наук про дитину центральне місце має належати саме психології дитинства, а ключ до дитинства, його теоретичних і практичних проблем полягає в психічній своєрідності самого дитинства. Дитинство, на його думку, – це особлива фаза не лише у психофізичному та психічному, але й соціальному дозріванні людини, і цій фазі можна протиставити лише зрілість як вступ у період повного розквіту усіх сил і самостійного життя.

Григорій Силович Костюк – видатний вчений, талановитий керівник-організатор – зробив значний внесок у розробку теоретико-методологічних засад досліджень психічного розвитку людини. Студенти-психологи не глибоко вивчають спадок науковця, який включає розробку проблем онтогенезу людської психіки, ролі спадковості, середовища і виховання у психічному розвитку дитини, а також розв’язання більш часткових питань: взаємозв’язку сприймання і мислення, сутності процесу розуміння, формування у дітей поняття про число, природи і розвитку здібностей, забезпечення розвиваючого і виховую чого навчання тощо.

Дмитро Федотович Ніколенко – завідувач і професор кафедри психології педагогічного інституту імені О.М. Горького (нині НПУ). У центрі наукових інтересів Дмитра Федотовича були питання розвитку емоційної сфери, зокрема, розвитку почуття комічного у дітей, проблеми розвитку пам’яті, мислення і мовлення у дошкільників, засвоєння дітьми граматичних категорій, процес формування навичок.

Вагомий науковий спадок залишили Павло Романович Чамата, Петро Іванович Зінченко, Віра Кіндратівна Котирло, Людмила Микитівна Проколієнко, Мирослав Йосипович Боришевський, Тетяна Василівна Косма, Олександр Васильович Скрипченко на інші.

Сучасна психологія розвитку розширює коло своїх пошуків. Зокрема, на думку Мирослава Васильовича Савчина, розширюються хронологічні межі дослідження психічного розвитку. За рахунок психології дорослих і людей похилого віку; відбувається перехід від дослідження динаміки змін окремих психічних процесів та властивостей людини до цілісного аналізу її психічного та особистісного розвитку; акцентується увага на індивідуальних особливостях психічного розвитку та їх чинниках; вдосконалюються методики і методи дослідження вікового розвитку.

Подальшої розробки потребують наступні актуальні проблеми сучасної психології розвитку (за Р. Немовим):

- поєднання стихійних впливів та організованого навчання і виховання на розвиток дитини;
- співвідношення задатків та здібностей;
- максимального використання для розвитку кожного

сенситивного періоду;

– забезпечення професійно-особистісного становлення фахівця.

Отже, сучасна психологія розвитку спирається на результати минулих досліджень і водночас спрямована на системне та комплексне вивчення загальних закономірностей та індивідуальних відмінностей інтелектуального і особистісного розвитку людини.

Використана література:

1. Немов Р. С. Психологія. Кн. 2. Психологія образования. – М.: ВЛАДОС, 1995. – 640 с.
2. Приходько Ю. О. Нариси становлення та розвитку дитячої психології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. О. Приходько. – К. : НПУ імені М. Драгоманова, 1999. – 205 с.
3. Савчин М. В. Вікова психологія: Навчальний посібник. / Савчин М. В., Василенко Л. П. – К.: Академвидав, 2011. — 368 с.
4. Сергєєнкова О. П. Вікова психологія / Сергєєнкова О. П. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376 с.

ПРО ДЕЯКІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Лебединська Ірина Вадимівна

*провідний наук. співробітник Інституту
психології імені Г.С.Костюка
НАПН України
dinska@ukr.net*

Традиційно феномен розвитку інтерпретується як процес якісних змін, який призводить до появи нових форм буття, певних інновацій та перспектив. Проте, якщо у матеріальному світі цей процес є достатньо очевидним, а його результати можна відстежити та візуалізувати, то у світі духовному, ментальному процесі розвитку не є настільки очевидними. Цей процес ускладнюється ще й тим, що різні концептуальні моделі світу та парадигми розвитку мету, спрямованість та смисл, зокрема особистісного розвитку, інтерпретують інколи радикально протилежним чином. Як наприклад, конструкт «Я-концепція» в індивідуалістичних і колективістських культурах, які отримали назву індивідуалістичного та взаємозалежного конструктів. Такі висновки дають сучасним дослідникам не лише підстави «інтерпретувати наукові поняття як культурні артефакти, але й зайвий раз впевнитися, наскільки науки та наукові дискурси вкорінені в культурах і співзвучні тим зонам наукової ідентичності, до яких належать їхні власні дослідницькі стратегії і практики» [3, с.173].

Як відомо поняття особистісного розвитку є одним із провідних

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Факультет філософської освіти і науки
Факультет педагогіки та психології

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АКАДЕМІЯ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ»

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 16

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

Вінниця
«Нілан-ЛТД»
2018

УДК 159.9+1+37+93](063)
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431
Г 94

Редакційна колегія:

Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор, декан факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

Долинська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи та міжнародних зв'язків, заслужений працівник освіти України.

Крагель К.О. – голова Студентського наукового товариства факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи.

Морозов І.В. – доктор культурології, професор кафедри менеджмента соціокультурної діяльності Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Меднікова Г.С. – доктор філософських наук, професор кафедри культурології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Митник О.Я. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Можейко М.О. – доктор філософських наук, професор, завідувача кафедрою методології гуманітарних наук Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Подітевич О.Е. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних ресурсів і комунікацій Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Прихолько Ю.О. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, академік Академії наук вищої школи України.

Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету корекційної педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України.

У збірнику подано наукові статті за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців» (30 березня 2018 р.) та Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної психології розвитку» (30 березня 2018 р.)

У працях аспірантів, студентів та молодих вчених з України, Польщі та Білорусі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:

Кучеренко С.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Русаків С.С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології НПУ імені М.П. Драгоманова, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з соціально-виховної роботи.

Г 94

Гуманітарний корпус: [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 16. – Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2018, – 236 с.

ISBN 978-966-924-778-0

УДК 159.9+1+37+93](063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

© Автори статей, 2018

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2018

© Видавництво «Нілан-Лтд», 2018

ISBN 978-966-924-778-0

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
M.P. DRAGOMANOV NATIONAL UNIVERSITY OF PEDAGOGY
Faculty of Philosophical Education and Science
Faculty of Pedagogy and Psychology
ACADEMY FOR DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL
SCIENCE AND PRACTICE

HUMANITARIAN CORPUS

Issue 16

**Collection of scientific articles on contemporary problems of
philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history**

Vinnytsia
Nilan Ltd.
2018.

Editorial Board:

V.I. Bondar, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Education of Ukraine

I.I. Drobot, Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Science and Engineering of Ukraine

L.V. Dolynska, PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters and International Relations, Meritorious Worker of Education of Ukraine

K.V. Krahel - Chairman of the Student scientific society, Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

O.V. Matviyenko, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Assistant Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters

I.V. Morozov, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Management of Sociocultural Activities of Belarusian State University of Culture and Arts

G.S. Mednikova, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

O.Y. Mytnyk, Doctor of Sciences in Pedagogy, Chair of the Department of Practical Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy M.O. Mozheiko, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Chair of the Department of Methodology of Humanities of Belarusian State University of Culture and Arts

A.E. Palitsevich, PhD in Pedagogy, senior lecturer of the Department of the theory and history of information-document communication of Belarusian State University of Culture and Arts

Y.O. Prykhodko, Doctor of Sciences in Psychology, Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine

V.M. Syniov, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Correctional Education and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

This collection features scientific articles based on materials of the XI International scientific conference “Contemporary problems of humanities in research works by young scientists” (March 30, 2018) and All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Actual problems of modern psychology of development» (March 30, 2018).

Works by undergraduate and postgraduate students and young scientists from Ukraine, Poland and Belarus address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

Compiled by:

Y.V. Kucherenko, PhD in Psychology, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

S.S. Rusakov, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Social

Humanitarian Corpus: [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 16. – Vinnytsia: Nilan Ltd. – 2018. – 234 p.

ISBN 978-966-924-778-0

© Article authors, 2018

© M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, 2018

© Nilan Ltd, 2018

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 16

Друкується за оригінальними авторськими текстами.
Редакційна колегія не несе відповідальності
за авторську редакцію поданих матеріалів.

Верстка та оригінал-макет Мохонько Віталій

Підписано до друку 07.05.2018.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Умов. друк. арк. 14,75. Обл.-видавн. арк. 13,72.
Наклад 45 прим. Зам. № 3167.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД».
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000,
(096) 97-30-934, (093) 89-13-852.
e-mail: tvory2009@gmail.com
<http://www.tvoru.com.ua>

ЗМІСТ

ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТА-ПСИХОЛОГА ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНИХ І ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ

Бондар Володимир Іванович5

ГЛИБИННА КОРЕКЦІЯ ВИНИ У МАЙБУТЬОГО ПСИХОЛОГА

Амурова Яна Володимирівна.....10

ВПЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ахновська Інна Олександрівна12

АРХЕТИПНА СИМВОЛІКА МАЛЮНКІВ ЯК ЧИННИК ГЛИБИННО-КОРЕКЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГА

Біла Олена Анатоліївна14

ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЯ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ КОМПОНЕНТ СОЦИАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТИ

Богданович Александра Эдуардовна.....17

POTRZEBY JAKO ŹRÓDŁO EGZYSTENCJI CZŁOWIEKA

Wizner Anita Edyta.....19

URAZ MÓZGU JAKO PRZYCZYNA ZABURZEŃ OSOBOWOŚCI

Golińska Paulina25

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ

Гришук Елісо Юріївна32

РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК В ІРАНСЬКІЙ КОНСТИТУЦІЙНІЙ РЕВОЛЮЦІЇ 1905-1911 РР.

Гузенко Надія Олександрівна35

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Дідора Марія Іллівна41

PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE TEORIE WYCHOWANIE DZIECKA Z PERSPEKTYWY LAT

Drozd Iryna43

ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНИХ СТУДЕНТІВ

Зибарь Артем Вадимович.....62

ФОРМИ ПРОЯВУ МАЗОХІЗМУ У ВІЗУАЛІЗОВАНІЙ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ СУБ'ЄКТА В ГРУПАХ АСПП

Іванова Наталія.....64

PRZEGLĄD WYBRANYCH KONCEPCJI NA WSPÓŁCZESNE ZNACZENIE PROCESU ROZWOJU I SAMOREALIZACJI CZŁOWIEKA

Kinga Gryglicka.....73

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ТА СТРУКТУРА	
Коваленко Алла Борисівна.....	80
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕМОЦІЙНОГО САМОПЧУТТЯ ПІДЛІТКІВ В ГРУПІ ОДНОЛІТКІВ	
Колесникова В. Ф., Чанцева-Коваленко О. М.	84
ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ	
Коростишевська Ірина Леонідівна.....	90
ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОСТІ ПЕРЦЕПТИВНИХ ПРОЦЕСІВ	
Костюченко Олена Вікторівна.....	93
ZBRODNIA ZA PENSA. WIZERUNEK KUBY ROZPRUWACZA W JEDNOGROSZOWEJ PRASIE LONDYŃSKIEJ KOŃCA XIX WIEKU	
Kubś Jakub.....	97
ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ	
Лапченко Інна Олександрівна.....	105
ПРО ДЕЯКІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	
Лебединська Ірина Вадимівна.....	108
WSPÓŁCZESNE KIERUNKI PRZEMIAN PROCESU WYCHOWANIA W RODZINIE	
mgr Bajak Monika.....	112
GLÓWNE OBSZARY KOMPETENCJI WSPÓŁCZESNEGO NAUCZYCIELA I ICH WPŁYW NA KIERUNKI ROZWOJU DYDAKTYKI SZKOLNEJ. WYBRANE ZAGADNIENIA	
Marzec-Jóźwicka Magdalena.....	119
EMANCYPACYJNA FUNKCJA STOWARZYSZEŃ ZRZESZAJĄCYCH CHORYCH I ICH RODZINY NA PRZYKŁADZIE POLSKIEGO STOWARZYSZENIA SYNDROM TOURETTE'A	
Małek Agnieszka.....	127
МОЖЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДУАЛІЗМУ ПСИХІКИ У ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ	
Манжара Світлана Олегівна.....	134
САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ	
Мартинюк Ірина Анатоліївна.....	136
РОЗВИТОК РЕФЛЕКСИВНОЇ ПОЗИЦІЇ У МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ	
Марусинець Мар'яна Михайлівна.....	137
ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ПРИРОДОЗНАВСТВА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
Мельник Вікторії Володимирівни.....	141

KARIERA ZAWODOWA W ŻYCIU CZŁOWIEKA

Ober Józef, Karwot Janusz145

**ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИТИНИ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Олійник Світлана Сергіївна153

**WPŁYW KULTURY ISLAMU NA POZYSKANIE WŁADZY PRZEZ KOBIECY
W KRAJACH MUZULMAŃSKICH. ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIEŃ NA
PODSTAWIE BADAŃ LITERATURY PRZEDMIOTU**

Mgr Piątkowska Marzena156

**МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИКА ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ
ГЛИБИННОГО ПІЗНАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ПСИХОЛОГА**

Полянничко Олена Миколаївна165

**ЗВ'ЯЗОК УЯВЛЕНЬ ПРО БАТЬКІВСЬКЕ СТАВЛЕННЯ ТА КОНФЛІКТНОЮ
ПОВЕДІНКОЮ У РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЯ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ**

Рогаль Ніна Іванівна167

**МІЖ ДВОХ ТОТАЛІТАРИЗМІВ: ШКІЛЬНИЦТВО НА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
(НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Фацинець Іван Васильович169

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОУЧИНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО
ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Фучило Світлана Анатоліївна172

**ПРОБЛЕМА ТРИВОЖНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Халько Марина Сергіївна174

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА
КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З АУТИЧНИМИ ДІТЬМИ**

Чанцева-Коваленко О. М., Колесникова В. Ф.178

**ВОЄННА ХІРУРГІЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВОЇНАХ АТО ЯК ЧИННИК
РОЗВИТКУ БІОМЕДИЧНОГО ТА СОЦІОЛОГІЧНОГО
КОНСТРУКТИВИЗМУ: АВТОРЕГЕНЕРАЦІЯ, КЛІТИННА ІНЖЕНЕРІЯ**

Чуйкова Олена Володимирівна183

**СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЖІНОК –УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ**

Шевченко Римма Миколаївна187

**ПРАБАТЬКІВЩИНА НІМЦІВ-КОЛОНІСТІВ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я**

Шевченко Вікторія Володимирівна189

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗБУДОВИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ОСМАНСЬКОГО ФЛОТУ ЗА
ЧАСІВ СУЛТАНА СУЛЕЙМАНА КАНУНІ**

Яговкін Антон Сергійович192

ГЛИБИННА КОРЕКЦІЯ - ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА	
Яценко Т. С.	196
KOMUNIKACJA W DOBIE NOWYCH TECHNOLOGII: SPOLECZEŃSTWO SOCIAL MEDIA NA WYBRANYM PRZYKŁADZIE	
Żmijowska Paulina.....	199
FUNKCJONOWANIE CHOREGO PSYCHICZNIE W ŚRODOWISKU ŻYCIA	
Maria Adela Ornatowska,	207
NARKOTYKI. ETYKA-SPOLECZEŃSTWO-KULTURA	
Pliszka Bogdan, Ober Józef.....	218
ВПЕВНЕНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КОМПОНЕНТА В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	
Брожик Ольга Іванівна	225
ПРО РІШЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ» 30 БЕРЕЗНЯ 2018 РОКУ	
Лапченко І. О., Кучеренко Є. В.	227